

Sedm válečných křížů Plukovník in memoriam Arnošt Steiner

*12. ledna 1915 Třinec

+ 20. říjen 1982 Brno

Vojenské rozhledy, 2014, roč. 23 (55), č. 4, s. 152–158, ISSN 1210-3292 (tištěná verze), ISSN 2336-2995 (on line).

Seven War Crosses Colonel in memoriam Arnošt Steiner

Abstrakt:

Arnošt Steiner byl československý důstojník, který prošel celou bojovou cestu z Buzuluku do Prahy. Byl velitelem kulometné čety, později roty. Prokázal mimořádné hrdinství v bojích, legendárním se stal zejména v mezních situacích na Dukle v r. 1944. Přežil situace, o kterých se říká, že se v nich přežít nedalo. Za statečnost v boji obdržel sedm Čs. válečných křížů 1939. Byl navržen na vyznamenání Zlatá hvězda hrdiny SSSR. Pro jeho odpor ke vstupu do komunistické strany nerealizováno. Po válce byl Steiner krátce přednostou OBZ v Mladé Boleslavi. Ještě před komunistickým převratem v r. 1948 odešel z armády jako štábní kapitán v záloze, žil v ústraní, pracoval v technických profesích. Zemřel v roce 1982 v Brně.

Abstract:

Arnošt Steiner was a Czechoslovak army officer, who experienced the whole combat road from a small Ukrainian town of Buzuluk to Prague, capitol of Czechoslovakia. He was commander of machine gun platoon, later machine gun company. In the heat of combats, he displayed extreme courage. He became legendary namely in the Dukla Pass battle of 1944, surviving hopeless situations, generally regarded as mortal. He was awarded by seven Czechoslovak War Crosses of 1939, and was proposed to the Golden Star of the Hero of the USSR, but because of his refusal to join the Communist Party, this proposal was turned down. After the war, he became a head of local Defence Intelligence office, but he left the army even before the communist coup d'état in 1948, in the rank of staff captain. He avoided society and made his living as technician. He died in 1982 in Brno.

Klíčová slova:

1. československý armádní sbor, kulometná rota, boje o Dukelský průsmyk, kóta 694, Obranné zpravodajství, komunistický převrat v r. 1948, Československý válečný kříž 1939, hvězda II. stupně československého vojenského Řádu bílého lva „Za vítězství“.

Key words:

The 1st Czechoslovak Army Corps, machine gun company, the Dukla Pass battle, Hill 694, Defence Intelligence, communist coup d'état in 1948, Czechoslovak War Cross of 1939, Star of II Class of the Czechoslovak Military Order of the White Lion "For Victory".

Arnošt Steiner se narodil v židovské rodině, která vlastnila textilní obchod. V roce 1938 nastoupil vojenskou základní službu. Poddůstojnickou školu v Brně absolvoval jako druhý nejlepší v ročníku. Byl povýšen na svobodníka a odeslán ke službě v hraničářském praporu na Náchodsku. První bojové zkušenosti získal již před válkou při podzimních střetech s německým Freikorpem. Byl povýšen na desátníka a určen do funkce velitele strážní hlídky. Byl odhodlán, stejně jako ostatní vojáci československé armády, bránit vlast před očekávanou agresí Německa za každou cenu. Odstoupení čs. pohraničí Německu jej citelně zasáhlo. Když 15. března 1939 Němci obsadili i zbytek Československa, vrátil se zpět do svého rodiště v Třinci.

Jako Žid byl spolu s otcem koncem října téhož roku Němci zatčen a s dalšími židovskými spoluobčany poslán do sběrného tábora Nisko, který se nacházel v Polsku. Věděli, co je od Němců asi čeká, proto s několika dalšími se oba Steinerové pokusili o útěk, který se podařil.

Z Polska se svým otcem vedl jejich útěk na východ. Překročili hranice do Sovětského svazu, kde očekávali možnost budoucího boje proti Německu. Místo toho byli ke svému překvapení na hranicích zatčeni a internováni za nedovolené překročení hranic do SSSR, následně obviněni ze špionáže. Následoval trest 10 let vězení. Po putování pracovními lágry, kdy Arnošt Steiner několikrát zachránil život svého otce, byli oba prezentováni u čs. vojenské jednotky v Buzuluku. Zde absolvoval důstojnickou školu a byl zařazen u kulometné roty.

Při bojovém křtu u Sokolova v březnu 1943 se Arnošt Steiner vyznamenal, když při ústupu bojem přes zamrzlou řeku zachránil v nepřátelské palbě dva raněné druhy. Později byl za tento čin vyznamenán československou medailí Za chrabrost.

1. čs. prapor se brzy po úspěšném vystoupení při obraně Sokolova a přílivu dalších Čechoslováků rozšiřuje v 1. československou samostatnou brigádu. Ta byla nasazena v listopadu 1943 do bojů u Kyjeva. V bojích se s v čele kulometné čety Steiner opět vyznamenal. Byl vyznamenán československým válečným křížem a Sověty navržen na vyznamenání Řádem rudé hvězdy. Protože se však Steiner nikdy netajil svým chladným přístupem ke komunismu, také nezapomněl na to, co zažil v gulagu, postarali se komunisté v brigádě, aby mu toto vysoké sovětské vyznamenání nebylo uděleno.

Německá armáda na Ukrajině na konci roku 1943 zahájila útok ve směru na Kyjev. 1. čs. brigáda obdržela rozkaz k obraně Rudy a Bílé Cerkve. V tvrdých bojích u Bílé Cerkve se Steiner vyznamenal, když sám s těžkým kulometem zahájil z výhodného směru palbu na ustupující německou automobilovou kolonu, přičemž nepříteli způsobil velké ztráty. I přes palbu, která na něj byla ihned zaměřena, ve střelbě ještě delší čas vytrval. Za chrabrost při obraně Bílé Cerkve byla 1. čs. brigáda vyznamenána sovětským velením Řádem Bohdana Chmelnického. Za předchozí obranu Kyjeva byla brigáda vyznamenána ještě 2. stupněm Řádu Suvorova.

Když německé jednotky postupovaly na Žaškov a Kyjev, byla 1. čs. brigáda opět nasazena k obraně. Bojů se účastnila i rota npor. Bičiště, k jehož podpoře je nasazena četa těžkých kulometů pod vedením Arnošta Steinera. Zde během bojů opět Steiner prokázal osobní hrdinství, při bojích u mostu, který se na konec Čechoslovákům podařilo zničit, a tak Němcům zabránit v dalším postupu. Na zničení mostu se velkou měrou podílel právě Steiner. Po odhození náloží na mostu během dostihl vlastní tanky. Vyskočil na jeden z tanků a chtěl jeho posádku zpravit o připraveném zničení mostu. Náhle však byl tento tank z boku do pásu zasažen nepřátelskou dělostřeleckou palbou.

Steiner byl výbuchem odhozen několik metrů od zasaženého tanku do blízké bažiny. Příslušníky své čety byl považován za padlého, všichni měli za to, že viděli, jak jej roztrhal dělostřelecký granát. V dezorientované situaci se následně jeho kulometná četa dala na ústup před palbou nepřítele. Steiner, který se rychle probral z utrpěného šoku, v bažině zakreslil do své mapy hlavní nepřátelská postavení, která viděl. Následně se dostal na břeh a ustoupil za svou jednotkou. Příslušníci jeho čety byli šokováni jeho náhlým objevením, tím více, když na sobě neměl ani škrábnutí. Okamžitě se opět ujal velení své čety a vedl protiútok na nepřátelská postavení, která si předtím zakreslil. Tímto úspěšným zákrokem se mu podařilo nápor nepřítele ve svém úseku odrazit.

Steiner byl za statečnost v boji u Bílé Cerkve a Žaškova vyznamenán. Za zničení mostu podruhé československým válečným křížem a za osobní statečnost při vedení úspěšného útoku na postavení nepřítele byl vyznamenán československým válečným křížem potřetí. Steinerova nezranitelnost se začala stávat mezi příslušníky brigády legendou. Steiner byl jako skvělý velitel, oblíbený i svými vojáky, povyšován. V létě 1944 byl jako podporučík jmenován do funkce velitele kulometné roty ve druhém praporu 1. brigády. To se již čs. armáda rozrostla do síly armádního sboru o třech brigádách.

Následně vypuklo na Slovensku povstání. Na pomoc povstání byl připraven plán průlomu v Karpatech. Útok měl vést karpatskými průsmyky, jejichž otevření měly zajistit dvě divize slovenské armády, s nimiž byla akce naplánována. Nikdo však nevěděl, že mezitím německá armáda, která ztratila důvěru v slovenskou armádu, tyto divize odzbrojila. Karpatsko-dukelská operace přesto začala. Předpokládaný pětidenní přechod Karpat se mění ve vleklé krvavé těžké boje.

Těžké ztráty měla i 1. brigáda čs. armádního sboru. Bojů se účastnila i Steinerova rota. V několika odvážných akcích se opět Steiner vyznamenal. Jeho jméno zná každý příslušník brigády. Takřka neustále byl v útoku v čele své roty, šel osobním příkladem a vedl svou rotu v nebezpečných situacích, přičemž si vedl skvěle. Při útoku na kótu 534 měla i jeho jednotka silné ztráty. Z původních 92 mužů jich padlo nebo bylo zraněno již celkem 81. Dne 14. 9. 1944 měl již Steiner jen deset mužů. On sám byl nezraněn.

Nepřátelskou dělostřelbou přišla postupně rota i o všechny kulometry a bojovala jako řadová pěší jednotka. Následovaly další útoky na kótu 534, kde zuřily těžké boje s houževnatě se bránícími Němci. Došlo i k bojům granáty a následně muže proti muži na nože, bodáky, sekery a lopatky. Bojů se osobně účastnil i podporučík Steiner. Při jednom z útoků byl nedaleko Steinera zraněn kulometnou palbou do nohy velitel samopalníků nadporučík Sochor. Také tentokrát se zranění Steinerovi vyhnulo, vojáci mu začali říkat nesmrtelný Steiner. 15. 9. 1944 zbývalo ze Steinerovy roty sedm mužů. Když padl velitel 1. roty praporu převzal podporučík Steiner jako jeden z dosud žijících důstojníků nad touto rotou velení, k níž přiřadil zbylé muže své jednotky. Znovu se účastnil útoku na kótu 534. Několikrát se podařilo kótu dobýt a zahnat Němce na ústup, avšak vzápětí německým protiútokem byla kóta zase ztracena. Kóta 534 měnila svého majitele několikrát denně.

Při jednom z útoků na kótu Steiner v dobytém německém zákopu zápasil s německým vojákem, který ho znenadání napadl a začal škrtit. Z posledních sil jej Steiner posledním nábojem z pistole zabil, avšak ztratil sám vědomí. Když opět k vědomí přišel, zjistil, že kolem něho jsou Němci, kteří mezitím dobyli kótu zpět. Předstíral mrtvého do doby, než kótu opět na čas dobyli Čechoslováci.

Další těžký boj čekal Čechoslováky na kótě 694, Hyrowa hora. Jednalo se o vysoký prudký kopec, takřka bez porostu, kde se při útoku na německé dobře opevněné postavení na vrcholu kóty nebylo kde schovat před nepřátelskou smrtící palbou. Několik československých útoků bylo Němci odraženo. Steiner se vydal na průzkum, našel nízkou strž, vedoucí za německé postavení. Okamžitě se svou rotou, která měla po těžkých bojích 52 mužů, prošel touto strží do zad Němců na vrcholu kóty 694. Jelikož v tu chvíli probíhal další útok na kótu, tentokrát s podporou tanků, byli Němci plně zaměstnáni obranou z tohoto směru. V tu chvíli se jim znenadání v zádech vynořil Steiner se svou rotou. Po krátkém tvrdém boji Steiner ovládl kótu 694. Skvělý úspěch ihned hlásil polním telefonem na velitelství praporu, kde tomu u telefonu náčelník štábu poručík Oldřich Kvapil, nechtěl uvěřit. Teprve když Steiner na potvrzení vystřelil z kóty 694 tři zelené signální rakety za sebou, uvěřili na velitelství praporu v tento nečekaný úspěch. Za tuto skvělou akci blahopřál Steinerovi a jeho jednotce i maršál Koněv. Sovětský velitel jedné z dělostřeleckých jednotek navrhl Steinerovi u sovětského velení na získání titulu hrdina SSSR. Z již dříve uvedených politických důvodů Steinerovi titul udělen nebyl. Za hrdinství v bojích na Dukle byl vyznamenán dalšími dvěma československými válečnými kříži a podruhé československou medailí Za chrabrost. Místo titulu hrdina SSSR obdržel alespoň Řád rudého praporu.

Navzdory své pověstné nezranitelnosti byl na Dukle zraněn a v listopadu 1944 byl zařazen jako zpravodajský důstojník druhého praporu 1. brigády. Brzy byl jmenován do funkce náčelníka štábu praporu a zanedlouho poté se stal velitelem druhého praporu. Se svým praporem se účastnil v dalších bojů při osvobození území Československé republiky. Těžiště těchto bojů bylo v oblasti Prešova a Liptovského Mikuláše, kde československý armádní sbor při dobytí německých postavení ztratil další dva tisíce mužů. Steiner se opět účastnil osobně vedení několika úspěšných akcí.

Za statečnost z těchto bojů byl vyznamenán dalšími dvěma československými válečnými kříži, celkem již sedmkrát. Nikomu jinému nebylo uděleno tolik válečných křížů. Se svou jednotkou se účastnil nezraněn i dalších bojů na území republiky a v květnu 1945 se svou jednotkou dorazil do Prahy.

Po skončení druhé světové války první kroky nadporučíka Arnošta Steinera vedly do Brna. Jel tam i s otcem, který se jako příslušník čs. armádního sboru také dožil konce války. V Brně Steiner pátral po své rodině, která se sem před Němci uchýlila. Zjistil, že jeho matka a sestra i s půlročním dítětem zahynuly v koncentračním táboře Osvětim.

Arnošt Steiner se rozhodl zůstat v armádě, kde mu byla předvídána velká kariéra. Zapojil se do práce při výstavbě nové československé armády. Působil krátce v tzv. obranném zpravodajství (OBZ) jako přednosta oddělení OBZ 13. divize v Mladé Boleslavi. Byl povýšen na štábního kapitána, ale žádost o studium v zahraničí mu byla jako nečlenu KSČ jeho nadřízeným, nechvalně proslulým Bedřichem. Reicinem, zamítnuta. Na začátku politických čistek se vzepřel Reicinovu rozkazu „udělat“ generála Aloise Fišeru, účastníka prvního i druhého odboje, ustanoveného po skončení války velitelem divize v Mladé Boleslavi. Po tomto konfliktu s B. Reicinem zrušil svůj záměr zůstat v armádě a 31. 12. 1946 odešel do civilu. Dle mínění historiků ho to zachránilo před perzekucí, která postihla v příštích letech široké spektrum bojovníků za svobodu.

V únoru 1948 proběhl komunistický puč. Arnošt Steiner cítil, že se tato událost dotkne jistě i jeho. Na vlastní kůži z pobytu v Rusku a věznění v gulagu věděl, jak vypadá

komunismus v praxi. Nicméně ještě v říjnu 1948 byl pozván na Pražský hrad, kde z rukou prezidenta republiky převzal vysoké vyznamenání, hvězdu II. stupně československého vojenského Řádu bílého lva Za vítězství. V udílecím dekretu k tomuto vyznamenání bylo uvedeno: „Za zásluhy, kterých získal o stát československý.“ To však, spolu s jeho povýšením na majora v záloze, bylo poslední ocenění zásluh štábního kapitána Steinera na osvobození vlasti. Nastala padesátá léta, během nichž si komunisté na popravištích, ve věznicích a táborech nucených prací, vyřizovali účty s politickými odpůrci, a to jak s těmi skutečnými, tak i jen potenciálními.

Po odchodu z armády Arnošt Steiner pracoval nejprve jako národní správce elektro závodu v Brně, později po znárodnění, od dubna 1948, jako jeho vedoucí. V letech 1955 až 1959 pracoval jako elektromontér v jihomoravské Prefě, později jako mechanik n. p. Orthopedie v Brně. V červenci 1965 odešel do invalidního důchodu.

Několikrát mu bylo nabídnuto členství v KSČ, vždy odmítl. V pracovním kolektivu byl oblíbený a vážený, nejen pro své válečné zásluhy, ale i skvělé osobní hodnoty. V umírněných šedesátých letech byl rehabilitován a povýšen na podplukovníka v záloze. Jeho naděje v návrat demokracie ukončila v srpnu 1968 invaze vojsk Varšavské smlouvy a následná okupace sovětskou armádou. Pádu komunistického režimu se Arnošt Steiner nedožil, i když jej předpovídal. Zemřel v Brně v roce 1982, jako širšímu okolí neznámý člověk.

Za svou statečnost a odvahu na frontě, byl vyznamenán již zmíněným čs. vojenským Řádem bílého lva Za vítězství II. stupně, Řádem rudé hvězdy, medailí Za hrdinství, sedmi Čs. válečnými kříži 1939, dvěma čs. medailemi Za chrabrost před nepřítelem, čs. vojenskou medailí Za zásluhy I. stupně, čs. vojenskou pamětní medailí se štítkem SSSR, Sokolovskou a Dukelskou pamětní medailí, sovětským Řádem rudého praporu, sovětskými medailemi Za vítězství nad Německem a Za osvobození Prahy, jugoslávským Řádem partyzánské hvězdy III. třídy, francouzským válečným křížem s palmou (Croix de Guerre avec palme).

Plukovník Arnošt Steiner se stal živou legendou v boji proti nacistickým vojskům. Generál Ludvík Svoboda, velitel prvního československého armádního sboru v SSSR, o něm řekl: „Můžete mi věřit, že jsem ve dvou válkách viděl mnoho, ale málokdy činy obdobné Steinerovým.“ Stejně tak armádní generál Karel Klapálek, velitel karpatsko-dukelské operace, kdysi poznamenal, že „Karpaty a Dukla, to byl Steiner“.

(red.)

S využitím materiálů:

BROŽ, Miroslav. Arnošt Steiner. In *Bojovali za Československo*. Dostupné na <http://www.bojovali-za-ceskoslovensko.cz/cs/vystava/medailonky/vypis/11-arnost>.

DREBOTA, Jindřich - STEINER, Arnošt. *Za cenu života*. Praha: Naše vojsko, 1981.

DREBOTA, Jindřich, Nesmrtelný a nezranitelný (a zapomenutý), *Národní osvobození*, č. 21, 1999.

KUTHAN, Pavel, J. *Podplukovník Arnošt Steiner: Nesmrtelný a nezranitelný*. Dostupné na http://pavelkuthan.sweb.cz/Clanky/Arnost_Steiner.html.

ŠÍŠKA, Miroslav. Sedm válečných křížů Arnošta Steinera. *Právo*, 23. 10. 2004.

Arnošta Steinera připomene deska. *Horizont*, regionální týdeník, 5. 10. 2005. |

Vojenské osobnosti československého odboje 1939-1945. Jaroslav Láník (ed.), Praha: AVIS, MO ČR, 2005, ISBN 80-7278-233-3.

Arnošt Steiner s otcem.

*Arnošt Steiner,
nosiťel sedmi Čs. válečných křížů 1939,
přežil i komunistické represe
v padesátých letech minulého století.*

plukovník
Arnošt Steiner

www.encyklopedie.brno.cz
B R N O
STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO

Statutární město Brno si Vás dovoluje pozvat na slavnostní
odhalení pamětní desky
věnované významnému veliteli československé armády
plukovníku Arnoštu Steinerovi, které se uskuteční
v neděli 28. 9. 2008 v 9.30 hodin
před domem na ulici Kladivova č. 1 v Brně.

Program

- Slavnostní fanfáry
- Zahájení
- Projev primátora statutárního města Brna Romana Onderky
- Projev předsedy Československé obce legionářské – jednoty Brno 2, Bohuslava Párala
- Projev pamětníka válečných událostí Josefa Kučery
- Odhalení pamětní desky
- Ukončení
- Státní hymna

Pamětní deska Arnošt Steiner.
Umístění: Brno, Kladivova 548/5, Brno, Černá Pole

Foto: Archiv AVIS, PIC, VHÚ.